

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Prevenció de riscos laborals

**Cicles Formatius de la Família
Professional de Fusta, moble i suro
Curs per a personal docent**

Contingut del curs

- 1. Destinataris**
- 2. Objectius**
- 3. Entorn laboral**
- 4. Conceptes bàsics de Prevenció de Riscos Laborals**
- 5. Equips de protecció individual**
- 6. Riscos i mesures preventives de seguretat**
- 7. Riscos i mesures preventives ergonòmiques**
- 8. Riscos i mesures preventives higièniques**
- 9. Riscos i mesures preventives psicosocials**
- 10. Riscos i mesures preventives especialment rellevants en aquest entorn de treball**
- 11. Coordinació d'activitats empresarials**

Destinataris

Personal docent de Formació Professional

Cicles formatius de grau mitjà

Cicles formatius de grau superior

Disseny i Moblament (amb perfil professional de
Construccions Efímeres i Decorats).

Fusteria i Moble.

Instal·lació i Moblament.

Objectius

- Integrar la **cultura preventiva** en l'activitat docent de tal manera que representi un valor afegit de qualitat al centre.
- Guiar als professionals, que imparteixen classes en els CFGB, CFGM i CFGS de l'àrea esmentada, en la seva activitat perquè puguin efectuar-la **eliminant, reduint i/o controlant riscos generals i concrets vinculats a les seves tasques habituals.**

Equips de treball en fusteria (I)

Equips fets servir amb riscos associats:

- Serra de cinta.
- Escairadora.
- Raspalladora.
- Tupí.
- Serra de disc i serra circular.

Equips de treball en fusteria (II)

Serra de cinta.

- Risc de soroll
- Risc de projecció
- Risc d'inhalació de pols de fusta
- Risc de tall
- Risc d'atrapament
- Risc de caiguda d'objectes
- Risc elèctric

Equips de protecció individual

ULLERES ESTANQUES O PANTALLA FACIAL.

ORELLERES de protecció contra el soroll, d'acord amb les especificacions del fabricant.

MASCARETA AUTOFILTRANT contra partícules si es genera pols (MÍNIM FFP2).

Equips de treball en fusteria (III)

Escaladora.

- Risc de soroll
- Risc d'inhalació de pols de fusta
- Risc de tall
- Risc d'atrapament
- Risc de caiguda d'objectes
- Risc elèctric

Equips de protecció individual

ULLERES DE SEGURETAT INTEGRALS (que permetin l'ús d'ulleres graduades) que protegeixin contra impactes d'alta energia, fins i tot si provenen d'angles laterals. És convenient que tinguin tractament contra el baf.

GUANTS contra el tall si la manipulació del material a treballar pot donar lloc a talls. La utilització de guants en presència d'elements giratoris està desaconsellada.

ORELLERES de protecció contra el soroll, d'acord amb les especificacions de fabricant.

Equips de treball en fusteria (IV)

Raspalladora.

- Risc de soroll
- Risc de projecció
- Risc d'inhalació de pols de fusta
- Risc de tall
- Risc d'atrapament
- Risc de caiguda d'objectes
- Risc elèctric

Equips de protecció individual

ULLERES ESTANQUES O PANTALLA FACIAL.

ORELLERES de protecció contra el soroll, d'acord amb les especificacions del fabricant.

MASCARETA AUTOFILTRANT contra partícules durant els treballs amb fustes dures (MÍNIM FFP2) si no es compta amb un equip proveït d'un sistema d'extracció eficaç.

Equips de treball en fusteria (V)

Tupí.

- Risc de soroll
- Risc de projecció
- Risc d'inhalació de pols de fusta
- Risc de tall
- Risc d'atrapament
- Risc de caiguda d'objectes
- Risc elèctric

Equips de protecció individual

ULLERES ESTANQUES O PANTALLA FACIAL.

ORELLERES de protecció contra el soroll, d'acord amb les especificacions del fabricant.

MASCARETA AUTOFILTRANT contra partícules durant els treballs amb fustes dures (MÍNIM FFP2) si no es compta amb un equip proveït d'un sistema d'extracció eficaç.

Equips de treball en fusteria (VI)

Serra de disc i serra circular.

- Risc de soroll
- Risc de projecció
- Risc d'inhalació de pols de fusta
- Risc de tall
- Risc d'atrapament
- Risc de caiguda d'objectes
- Risc elèctric

Equips de protecció individual

ULLERES DE SEGURETAT INTEGRALS És convenient que tinguin tractament contra el baf.

GUANTS contra el tall si la manipulació del material a treballar pot donar lloc a talls.

ORELLERES de protecció contra el soroll, d'acord amb les especificacions de fabricant.

MASCARETA AUTOFILTRANT contra partícules durant els treballs amb fustes dures (MÍNIM FFP2).

Equips de treball: mesures preventives (I)

PROTECCIÓ EN MÀQUINES

```
graph TD; A[PROTECCIÓ EN MÀQUINES] --> B[Resguards i defenses]; A --> C[Dispositius]; B --> D[Són els elements de la màquina utilitzats específicament per garantir la protecció mitjançant una barrera material. Depenent de la seva forma, un resguard pot ser denominat carcassa, coberta, pantalla, porta, etc.]; C --> E[Són els dispositius, diferents del resguard, que ELIMINEN o REDUEIXEN el risc, sol o associat a un comandament. Aquests dispositius no es poden utilitzar com a alternativa a una protecció.];
```

Resguards i defenses

Són els elements de la màquina utilitzats específicament per garantir la protecció mitjançant una barrera material. Depenent de la seva forma, un resguard pot ser denominat carcassa, coberta, pantalla, porta, etc.

Dispositius

Són els dispositius, diferents del resguard, que ELIMINEN o REDUEIXEN el risc, sol o associat a un comandament.

Aquests dispositius no es poden utilitzar com a alternativa a una protecció.

Equips de treball: mesures preventives (II)

TIPUS DE RESGUARDS

FIXES

MÒVILS

REGULABLES

AMB DISPOSITIU D'ENCLAVAMENT

AMB DISPOSITIU D'ENCLAVAMENT I BLOQUEIG

ASSOCIAT AL COMANDAMENT

DISPOSITIUS DE PROTECCIÓ

- DISPOSITIU D'ENCLAVAMENT
- DISPOSITIU DE VALIDACIÓ
- DISPOSITIU SENSIBLE
- DISPOSITIU DE RETENCIÓ MECÀNICA
- DISPOSITIU LIMITADOR
- DISPOSITIU DISSUASORI
- COMANDAMENT SENSIBLE
- COMANDAMENT A DUES MANS
- COMANDAMENT DE MARXA A IMPULSOS
- PARADA D'EMERGÈNCIA
- ESTRUCTURA DE PROTECCIÓ

Conceptes bàsics de prevenció de riscos laborals (I)

Danys derivats del treball

1 Accident de treball

+

2 Malaltia professional

+

3 Malaltia derivada del treball

+

És el deteriorament lent i gradual de la salut del treballador o la treballadora causada per una **exposició prolongada a una situació adversa**, ja sigui per la presència de contaminants a l'entorn de treball o per la manera en què es desenvolupa.

És aquella que contreu la persona treballadora a conseqüència del treball que executa per compte d'altri, en les activitats que s'especifiquen en el **quadre aprovat de Malalties Professionals**, i que sigui provocada per l'acció dels elements o substàncies que s'indiquen a l'esmentat quadre per a cada malaltia (article 157 de la Llei General de la Seguretat Social, Reial decret legislatiu 8/2015).

És qualsevol lesió corporal que el treballador o treballadora pateix per causa o a conseqüència del treball que executa per compte d'altri.

Conceptes bàsics de prevenció de riscos laborals (II)

Fases diferenciades i consecutives de l'avaluació de riscos

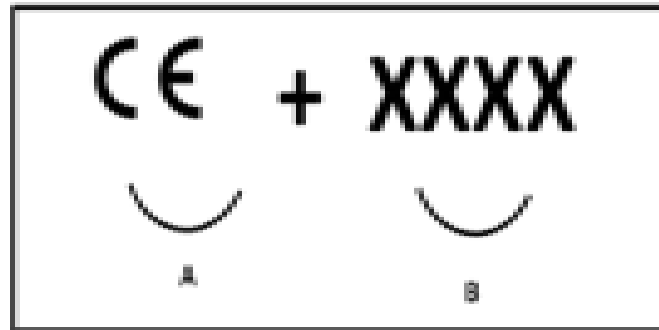

Equips de protecció individual (I)

Els EPI utilitzats han de contenir

Marcatge CE

Full informatiu

A: només per EPI de categoria I i II

A+B: només per EPI de categoria III

B: Codi de 4 díigits identificatius, a l'àmbit de la UE, de l'organisme que du a terme el control dels EPI fabricats.

Que proporciona les instruccions bàsiques per a la correcta utilització i manteniment dels EPI.

Conforme els fabricants i subministradors de l'EPI asseguruen que aquests **no constitueixen una font de perill per al treballador**, sempre que siguin utilitzats sota les seves recomanacions.

Equips de protecció individual (II)

Tipus de guant	Pictograma	Referència
Contra productes químics		UNE-EN 943-1UNE-EN 943-2. UNE-EN 14605. UNE-EN ISO 13982-1. UNE-EN 13034
Contra agents biològics		UNE-EN 1073 - 1UNE- EN 1073-2
Contra serra de cadena		UNE-EN 381-9UNE-EN 381-11
Contra tall i punxades amb ganivets manuals		UNE-EN ISO 13996
Contra atrapament		UNE-EN-510

GUANTS

Un guant és un equip de protecció individual (EPI) dissenyat per protegir la mà o part d'ella.

En alguns casos pot fins i tot cobrir part de l'avantbraç i el braç.

Hi ha diferents tipus, dissenyats per protegir contra:

- Riscos mecànics.
- Riscos tèrmics.
- Riscos químics i biològics.
- Riscos elèctrics.
- Etc.

Equips de protecció individual (III)

Equips de protecció respiratòria

Són equips de protecció individual que impedeixen o minimitzen l'entrada en l'organisme de contaminants aerotransportats a través de les vies respiratòries.

Els protectors respiratoris se solen classificar de la següent manera:

- I. Equips filtrants contra partícules.
  - I.1 Filtre contra partícules + adaptador facial.
  - I.2 Mascareta filtrant contra partícules.
  - I.3 Equips filtrants ventilats (cascos, caputxes, etc.).

- II. Equips filtrants contra gasos i vapors.
  - II.1 Filtre per a gasos + adaptador facial.
  - II.2 Mascareta filtrant contra gasos i vapors.

Riscos i mesures preventives de seguretat (I)

Risc de caiguda de persones al mateix nivell

- Per evitar ensopegades, elimina la brutícia, papers, pols, vessaments i deixalles de la zona de treball.
- Neteja vessaments o degotejos de líquids presents de forma immediata.
- Retira les eines o altres elements que no s'estiguin usant i que no permetin el pas.
- Tingues cura de no dificultar la visibilitat en transportar càrregues d'un lloc a un altre.
- No corris, camina a poc a poc.
- Usa calçat de seguretat.
- Mantén visibles i netes les vies de trànsit i les senyalitzacions.

POLS DE FUSTA

- Elimina periòdicament els residus que es puguin generar.
- Fes servir tècniques de neteja per aspiració, mai per bufat o escombrat.

Riscos i mesures preventives de seguretat (II)

Risc de caiguda de persones a diferent nivell

A més de les mesures anteriors, tingues en compte el risc de caigudes a diferent nivell derivat de l'ús d'escales de mà. Per prevenir aquest tipus de risc:

- Quan utilitzis escala de mà, assegura't que té suports antilliscants i estigues atent a l'angle de col·locació i a la forma d'utilització.
- A les escales de mà cal pujar amb precaució, posant-te de cara i agafant-te amb les dues mans.
- No utilitzis mitjans no adequats com cadires, taules o caixes, per accedir a llocs elevats.

Riscos i mesures preventives de seguretat (III)

Risc de cops i xocs

Mantingues l'espai net i ordenat en la mesura del possible, principalment amb el material que deixis acumulat a terra i extrema la precaució amb màquines com les cairadores, raspalladores o serres.

- Cal mantenir les zones de pas lliures d'objectes i perfectament il·luminades.
- El centre de treball s'ha de mantenir net i ordenat.
- No deixis ni els equips o eines de treball ni materials en zones de pas.

CAIRADORES, RASPALLADORES, SERRES, ETC.

- Fes servir-les amb cura per evitar que s'embussi la màquina.
- Extrema la precaució durant el seu ús, ja que es poden produir retrocessos amb la peça.

Riscos i mesures preventives de seguretat (IV)

Risc d'atrapament

Qualsevol equip de treball amb parts mòbils accessibles pot ser el causant d'un atrapament, segueix les normes de seguretat del fabricant, especialment amb el manteniment o en la neteja dels transportadors.

- Segueix les normes de seguretat indicades pel fabricant a cada una de les màquines.
- No manipulis els protectors de seguretat de les màquines.
- No facis operacions de manteniment sense tenir la màquina parada.
- Porta roba de treball ajustat al cos i no duguis polseres, cadenes o altres objectes que puguin enganxar-se en les màquines utilitzades.

TRANSPORTADORS

No introdueixis les mans en corretges, corrons, engranatges, pinyons, cadenes, etc. amb la màquina en funcionament.

Riscos i mesures preventives de seguretat (V)

Risc de projecció de partícules

No oblidis que els ulls són molt sensibles a la projecció de partícules i que les repercussions són importants. Tingues en compte que es genera una gran quantitat de serradura i estelles que es poden projectar durant l'ús de màquines.

- Fes servir els equips de protecció adequats amb marcatge CE. Segons la norma UNE EN 166: 2002 "Protecció dels ulls. Especificacions "
- Extrema les precaucions en l'ús d'eines manuals de tall.

SERRADURA, ESTELLES, ETC.

- Assegura't que les eines de tall tinguin la resistència mecànica adequada a l'ús previst segons el tipus de fusta utilitzat.
- Realitza l'alimentació de la peça en les màquines en sentit contrari al del gir de l'arbre.

Riscos i mesures preventives de seguretat (VI)

Risc de projecció de partícules

Tipus d'equips de protecció ocular

Ulleres contra impacte

Pantalla facial

Ulleres integrals

Cubreulleres
per a persones amb ulleres graduades

Riscos i mesures preventives de seguretat (VII)

Risc de tall

Has d'extremar la precaució durant l'ús de màquines com tupis, planejadores, serres, etc., ja que els seus elements són tallants i afilats i s'ha de conèixer la màquina a fons.

- No utilitzis els equips de tall per a usos diferents d'aquells als que estan destinats.
- Mantén en bon estat de neteja i conservació tots els equips de treball.
- Les eines tallants s'han de guardar en fundes i/o suports adequats.

TUPIS, RASPALLADORES, SERRES, ETC.

- No manipulis els resguards de seguretat de les màquines.
- Segueix les instruccions del fabricant de la màquina per a realitzar d'una manera segura les operacions.

Riscos i mesures preventives de seguretat (VIII)

Risc de caiguda d'objectes

Les caigudes d'objectes poden tenir lloc per caiguda des de prestatgeries o altres llocs d'emmagatzematge i durant la seva manipulació d'unes màquines a altres.

- No superis la capacitat de càrrega de les prestatgeries.
- Col·loca les càrregues més pesants en els prestatges més baixos.
- No superis altures d'apilament que puguin suposar un risc greu.

Riscos i mesures preventives de seguretat (IX)

Risc elèctric

Recorda que és important que comuniquis l'existència d'espurnes o indici d'alguna deficiència en la instal·lació o màquina elèctrica que utilitzis.

- Si observes alguna deficiència en la instal·lació elèctrica, comunica-ho immediatament al responsable de les instal·lacions.
- Evita l'ús de lladres en endolls de corrent.
- No vessis líquids prop de presses de corrent, aparells o quadres elèctrics.
- Comprova diàriament l'estat de cables, endolls i aparells elèctrics.
- Assegura't que els sistemes de presa de terra estan en combinació amb interruptors diferencials i magneto-tèrmics.
- En cas d'avaria, desconnecta la tensió, treu l'endoll i comunica els danys per a la seva reparació.
- No posis obstacles davant de l'interruptor principal perquè sigui totalment accessible.
- Assegura't que el quadre elèctric està tancat i que el perill elèctric està degudament senyalitzat.

Riscos i mesures preventives de seguretat (X)

Risc d'incendi

Per evitar qualsevol conat d'incendi, allunya els materials inflamables o combustibles de qualsevol focus de calor o ignició.

- Disposa només de la quantitat necessària de materials inflamables i combustibles per al treball del dia, la resta estarà guardat al magatzem o locals independents aïllats i ventilats.
- Retira les caixes, envasos i papers que no siguin necessaris.
- Transvasa les substàncies perilloses lentament, evitant les projeccions i polvoritzacions, omplint els recipients pel fons.
- No utilitzis roba de treball de fibres acríliques, usa roba de cotó i calçat conductor.

Riscos i mesures preventives de seguretat (XI)

Risc d'explosió

Mai accedeixis a l'interior dels locals senyalitzats amb risc d'explosió sense autorització, i durant l'operació de neteja fes servir el procediment d'aspiració.

- No accedeixis a l'interior dels locals senyalitzats amb risc d'explosió sense autorització.
- Fes servir l'extracció localitzada instal·lada.
- Fes servir tècniques de neteja per aspiració, mai per bufat o escombrat.
- No utilitzis aparells o eines que puguin generar guspines en zones de risc d'explosió.

+ INFO

En el treball de peces de fusta es genera pols de fusta que pot formar mescles explosives pols/aire en filtres.

CLASSIFICACIÓ DE LES ÀREES

Les àrees de risc es classificaran en zones tenint en compte la freqüència amb què es produeixin atmosferes explosives i la seva durada. Exemples de zones en la indústria de la fusta i el moble:

Zona 20: interior del cicló dels conductes d'aspiració.

Zona 21: totes les màquines amb important arrencada de serradures (serra, raspall, polidora ...), l'interior dels conductes d'aspiració.

Zona 22: resta de màquines, banc de treball amb eines portàtils, conducció de sortida i ventilació del cicló, unió del sac amb la baixada de cicló.

Riscos i mesures preventives ergonòmics

Risc de manipulació manual de càrregues

- Evita la manipulació de càrregues pesades (de més de 25 kg en el cas dels homes i de més de 15 kg en el cas de les dones).
- Manipula les càrregues amb ajuda de mitjans auxiliars (carretons, portapalets) o amb ajuda d'altres persones sempre que sigui possible.
- Evita girar el tronc mentre manipules càrregues.
- Situa els objectes a manipular a l'alçada compresa entre els genolls i les espatlles.
- No facis moviments bruscos i forçats del cos i procura variar de tasca amb freqüència.
- En realitzar la manipulació de càrregues manualment has de tenir en compte els següents passos:

Riscos i mesures preventives higiènics (I)

Contacte amb substàncies químiques

És molt important seguir les fitxes de seguretat de cada una de les substàncies que s'hagin de manipular. Les substàncies més perilloses són: amoníac, dissolvents, pintures, vernissos, resines, etc.

- Respecta el lloc d'emmagatzematge dels productes.
- Disposa i fes servir els equips de protecció individual, amb marcatge CE, segons les seves prescripcions d'ús i la fitxa de dades de seguretat dels productes. **NTP 747: Guants de protecció: requisits generals**
- Cobreix els talls i ferides amb embenats impermeables.

**AMONÍAC, DISSOLVENTS, PINTURES,
VERNISSOS, RESINES, ETC.**

Seguir indicacions de: **NTP 1136: Guants de protecció contra productes químics- Any 2020**

Riscos i mesures preventives higiènics (II)

Riscos d'exposició

Hi ha tres riscos d'exposició fonamentals

Riscos i mesures preventives higiènics (III)

Exposició a agents biològics

- Realitza el programa de neteja i desinfecció establert.
- Cobreix els talls i ferides amb embenats impermeables.
- Mantén un grau elevat d'higiene personal i fes servir roba de treball exclusiva per a l'activitat.

MANIPULACIÓ DE RESIDUS

- Activa els sistemes d'aspiració localitzada instal·lats.
- Elimina periòdicament els residus que es puguin generar.
- Fes servir guants durant la seva manipulació per evitar el contacte amb els fongs i bacteris de la fusta.

Riscos i mesures preventives higiènics (IV)

Exposició a substàncies nocives

- Mantingues una ventilació adequada del local, sigui natural o forçada.
- Fes servir equips respiratoris de protecció individual, amb marcatge CE, si no fos possible o fos insuficient la ventilació instal·lada. **NTP 787: Equips de protecció respiratòria: identificació dels filtres segons els seus tipus i classes**
- Respecta sempre una conducta higiènica adequada.

**TINTS, SEGELLADORES, LAQUES,
ALDEHIDS, ADHESIUS, ETC.**

Repara immediatament les fuites de
l'assecador de xapa.

Riscos i mesures preventives higiènics (V)

Exposició al soroll

- Evita les zones de pas amb alts nivells de soroll.
- Redueix el temps d'exposició mitjançant torns de treball.

ESCORÇAT, SERRAT, CAIREJAT, RASPALLAT, ESTELLAT, ETC.

Fes servir els equips de protecció adequats, amb certificat CE.

El factor més important en l'elecció és la idoneïtat del protector per al soroll ambiental en què s'ha d'utilitzar, amb la finalitat que el risc de pèrdua auditiva induïda pel soroll sigui mínim. El Reial Decret 286/2006, que deroga el Reial Decret 1316/1989, conté les mesures de protecció dels treballadors contra els riscos professionals deguts al soroll en el lloc de treball.

Exposició al soroll

NTP 980: Protectors auditius: orelleres dependent del nivell

Riscos i mesures preventives psicosocials

Una **mala planificació** de les tasques a realitzar o la **pressió a què pots estar sotmès** per assolir els objectius marcats són diversos exemples d'aquest risc.

Si aquestes condicions són deficitàries, poden donar lloc a:

ESTRÉS

BURNOUT

Riscos i mesures preventives psicosocials

- Una avaluació i valoració de les condicions de treball permetran implantar **mesures preventives** adaptades que evitin l'aparició de riscos psicosocials.
- **Planifica el temps i les tasques** a realitzar de forma ordenada, i intenta complir-ho estrictament.
- Si no tens molt clars els objectius a assolir en el lloc de treball, **parla amb el teu responsable** perquè et dirigeixi cap a uns més concrets i definits. Això t'ajudarà a planificar les tasques, assolir els objectius i aconseguir així una promoció o valoració laboral.
- **Sol·licita informació i/o formació** quan vegis que la necessites per desenvolupar les teves tasques.
- **Relaciona't amb els companys i recolza't en ells** parlant sobre qualsevol tema que et preocupi i et causi una situació d'estrès o incòmoda en el teu lloc de treball, ja sigui generada pel teu responsable, l'alumnat o un altre company. Sobretot si veus que la situació és límit (**assetjament o violència**).
- **No perllonguis de forma habitual la jornada de treball** i, en cas inevitable, compensa-la amb un descans addicional, així aconseguiràs conciliar la vida familiar, personal i laboral.
- **Realitza pauses o canvia de tasca** per evitar la monotonia del treball.

Riscos i mesures preventives especialment rellevants en aquest entorn laboral (I)

Tasques en tallers de fusteria

- Fer servir màquines i eines segures que tinguin el marcatge CE. Les màquines perilloses només les han de fer servir les persones designades, formades per manejar-les i que estiguin informades dels seus perills.
- Fer servir les màquines d'acord amb les instruccions del fabricant i només en les feines per a les quals han estat dissenyades.
- Protegir la part tallant de les màquines amb proteccions que impedeixin que els operaris puguin accedir directament a les zones perilloses.
- Mantenir les distàncies adequades entre les màquines, de manera que l'activitat que es realitza es pugui fer amb comoditat i s'evitin situacions insegures (empentes en passar, excés de soroll, etc.).

Riscos i mesures preventives especialment rellevants en aquest entorn laboral (II)

- Senyalitzar el terra de la zona que pot ser envaïda per parts que es desplacin de les màquines. Instal·lar sistemes de captació i aspiració localitzada a les màquines i eines d'arrencada d'encenalls. Instal·lar també sistemes d'extracció localitzada als llocs on s'origini pols (zona de polit), vapors (zona d'envernissament), fums, boires i partícules en suspensió.
- Tenir una bona ventilació natural als locals i, si no és possible o l'extracció localitzada és insuficient, fer servir els equips respiratoris de protecció individual per evitar els riscos que produeixen les substàncies tòxiques per a la salut (pintures, vernissos, catalitzadors, dissolvents o gomes d'enganxar).
- Eliminar brutícia, papers, pols, encenalls, greixos, residus i obstacles amb què es pugui ensopegar o relliscar i retirar els objectes innecessaris, envasos o eines que no s'estiguin fent servir. Mantenir ordenades les eines en plafons o caixes.

Riscos i mesures preventives especialment rellevants en aquest entorn laboral (III)

- Examinar periòdicament les instal·lacions elèctriques i no utilitzar maquinària o eines elèctriques que hagin rebut un cop fort o que estiguin afectades per la humitat, fins que les revisi un especialista. Totes les màquines han de disposar de connexió de terra, en combinació amb interruptors diferencials de sensibilitat adequada, excepte les que estiguin protegides per un doble aïllament o alimentades per un transformador de separació de circuits.
- Evitar el contacte de substàncies químiques amb la pell (vernissos, coles, etc.) utilitzant mescladors, paletes, guants protectors, etc.
- Planificar la feina i preveure els imprevistos, i evitar les presses i la prolongació excessiva de la jornada laboral. En cas que es necessiti augmentar el temps de treball, cal compensar-ho amb descansos addicionals.
- Impedir i desaconsellar conductes competitives entre els treballadors. De la mateixa manera, cal marcar prioritats de tasques i evitar solapaments i interferències entre els operaris.

Coordinació d'activitats empresarials

Cal **conèixer els riscos que poden introduir empreses externes** al nostre centre educatiu.

Cal **conèixer els riscos a què estem sotmesos quan ens desplaçem a un centre de treball** d'una empresa aliena.

Cal **informar a les empreses externes** que estan al nostre centre dels riscos a què estan exposades i les mesures d'emergència i evacuació de què disposem.

Per tot això, **cal documentar aquest intercanvi de documentació i les mesures preventives** que se'n deriven.

